

Povijesni pregled obrazovanja prodavača i razvoja trgovine u Bjelovaru te nastanak Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar

Počeci obrazovanja za prodavače u Bjelovaru sežu u daleku **1864. godinu kada je osnovana Trgovačko-obrtna škola, koja je ukinuta 1868. godine.**

- **1886. - Šegrtska škola:**

U Bjelovaru je 3. prosinca 1886. osnovana Šegrtska škola, koja je 1896./97. školske godine imala i trgovački odjel s tri razreda.

- **1947. - Škola učenika u privredi:**

Šegrtska škola prestaje s radom 1947. godine i osniva se Škola učenika u privredi, koja do 1949. obrazuje veći broj obrtničkih zanimanja, uključujući prodavače.

- **1949. - Niži trgovački tečaj:**

Osnovan je dvogodišnji Niži trgovački tečaj.

- **1953. - Centralna škola za učenike u trgovini s internatom:**

Trgovinska komora Narodne Republike Hrvatske donosi odluku o osnivanju ove škole 22. kolovoza 1953. godine. Škola je bila smještena u Domu učenika srednjih škola u Ulici Vladimira Nazora 2 (sada Studentski dom). Prvi ravnatelj bio je Ivan Kovačević (1953. do 1959.)

- **1960. - Trgovačka škola za učenike u privredi:**

Narodni odbor Općine Bjelovar mijenja naziv škole. Od 1961. u sklopu škole djeluje i Škola za trgovinske poslovođe.

- **1963. - Školski centar za stručno obrazovanje kadrova u trgovini Bjelovar:**

Odlukom Narodnog odbora Općine Bjelovar od 22. prosinca 1962. godine, škola je registrirana pod novim nazivom i seli na novu lokaciju u današnjoj Ulici dr. Ante Starčevića 26. U sastavu Centra bile su Trgovinska škola za učenike u privredi, Večernja škola za odrasle prodavače, Škola za trgovinske poslovođe, seminari i područni odjeli u Daruvaru, Križevcima, Čazmi, Virovitici i Koprivnici.

- **1978. - Centar za odgoj i usmjereno obrazovanje Bjelovar:**

Kao rezultat reorganizacije svih srednjih škola u Hrvatskoj, od svih srednjih škola i Đačkog doma stvoren je Centar za odgoj i usmjereno obrazovanje Bjelovar.

Trgovačka škola je postala OOUR (Osnovna organizacija udruženog rada) za obrazovanje kadrova u trgovini u sklopu ovog Centra.

1980. Godine dolazi do nove reorganizacije, stvaranjem jedinstvenog Centra za odgoj i usmjereno obrazovanje Bjelovar, u kojem su se prodavači obrazovali u Radnoj jedinici završnog stupnja II.

- **1993. - Trgovačka škola Bjelovar:**

Centar je prestao s radom, a 1. srpnja 1993. registrirano je sedam srednjih škola i Đački dom. Trgovačka škola, nakon 40 godina rada i reformi, ponovno postaje samostalna ustanova u novoj zgradi na Trgu Eugena Kvaternika 13. Zgrada u kojoj se škola tada nalazila sagrađena je početkom 19. stoljeća za potrebe križevačke regimente i zaštićena je kao spomenik kulture.

- **2008. godine – Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar**

Škola seli na adresu Poljana dr. Franje Tuđmana 12 u novoizgrađenu zgradu zajedno s još tri srednje škole i mijenja naziv u Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar.

Ravnatelji škole:

Ivan Kovačević – prvi ravnatelj, 1953. – 1959.

Ema Vrdoljak 1959. – 1963.

Ernest Kremenčić 1963. – 1965.

Nedjeljko Boban 1966.

Božidar Janošević 1966. – 1989.

Branko Ivanović 1989. – 1991.

Vera Kitonić 1991. – 1998.

Zvonko Zbožinek 1999. – 2007.

Nataša Vibiral 2007. - danas

Sjedište škole (poslije Đački dom pa Dom učenika srednjih škola Bjelovar, a danas/uskoro studentski dom u ulici Vladimira Nazora u Bjelovaru (1953. do 1960.)

Zgrada u kojoj je bila smještena Trgovačka škola danas Tehnička škola Bjelovar i Obrtnička škola u ulici A. Starčevića u Bjelovaru (1962.- 1991.)

Zgrada na Trgu Eugena Kvaternika u kojoj je škola bila smještena od 1991. do 2008.

Zgrada na Poljani dr. Franje Tuđmana u kojoj je Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar od 2008. godine

Utjecaj razvoja trgovine na obrazovanje prodavača

Trgovina je prisutna u Bjelovaru od samih početaka razvoja grada.

Nakon što je Bjelovar proglašen povlaštenom vojnom općinom 1772. doseljenici su oslobođeni vojne obveze što je ubrzalo dolazak mnogih trgovaca, obrtnika i ugostitelja i potaknulo bržu izgradnju građanskih kuća prizemnica te porast stanovništva. Iste godine Bjelovaru je dodijeljena sajmišna povelja, a tada počinje i brži trgovački razvoj grada.

Krajem 18. stoljeća Bjelovar je doživio trgovački procvat.

O trgovačkoj snazi Bjelovara početkom 19. stoljeća najbolje govori podatak da je 1815./16. na njegovu području evidentirano 49 trgovaca. Prema podacima Trgovačke komore iz 1879. u Bjelovaru je bilo zaposleno 26 trgovaca, a 1902. ih je bilo 74.

Nakon Prvog svjetskog rata Bjelovar bilježi pozitivne pomake na području trgovine. Iako je početkom tridesetih godina broj trgovaca i dalje rastao, njihov prihod je znatno opadao. O tome nam govore podaci o broju upisivanja i brisanja trgovačkih radnji u Bjelovaru. Tijekom 1931. otvorene su 23 nove trgovine, a 25 je zatvoreno. Na to je utjecala Velika gospodarska krize koja je početkom tridesetih zahvatila i grad Bjelovar.

JULIO LAUŠ I DRUG
 Najveće tvorničko skladište gospodarskih i šivaćih strojeva, vršaćih benzin garnitura, mlinskih namještaja, motora na sirovo ulje, kao i plinskih motora, strojeva za drvenu izradbu, te proizvod raznovrsnog alata.
 TVRTKA POSTOJI OD GOD. 1902. SA GLAVNIM NASTANOM U BJELOVARU, TE PODRUŽNICAMA U SVIM VEĆIM GRADOVIMA HRVATSKE I SLAVONIJE.

Trgovačka kuća Julia Lauscha i drug.

Jedna od prodavaonica s početka 20. st. u današnjoj Nazorovoj ulici

Drugi svjetski rat ostavio je teške posljedice na grad i okolicu. Ratom uništena trgovina zbog nedostatka robe i osiromašenih stanovnika u poslijeratnim godinama gotovo da nije ni postojala. Obnova trgovine tekla je jako sporo.

Razvoj grada pojačan je sedamdesetih godina 20. stoljeća, a važan poticaj razvoja grada je trgovina. Danas na području Bjelovarsko-bilogorske županije trgovina sudjeluje u ukupnom prihodu s oko 42% i pri tome je najznačajnija djelatnost na tom području. Broj trgovaca kao pravnih osoba kreće se oko 370, što je negdje 41% od ukupnog broja pravnih subjekata, a kada se tomu pridoda još oko 750 trgovaca – obrtnika, onda ova djelatnost sigurno zaslužuje odgovarajuću pažnju.

Pedagoški optimizam, entuzijazam te njegovanje međuljudskih odnosa nositelji su svih aktivnosti u Školi tijekom svih ovih godina. Cilj je podizanje razine kvalitete življenja učenika, zaposlenika škole i roditelja.

Škola danas ili Zaključak

Komercijalna i trgovačka škola Bjelovar danas je moderna strukovna škola koja obrazuje buduće prodavače i komercijaliste, a svoj je put započela još davne 1864. godine osnivanjem Trgovačko-obrtne škole. Tijekom povijesti prolazila je kroz brojne promjene naziva i lokacija, od Šegrtске škole do Centralne škole za učenike u trgovini s internatom, sve do Komercijalne i trgovačke škole.

Škola je oduvijek pratila razvoj trgovine u Bjelovaru, koja je, kao ključna djelatnost, oblikovala grad od samih početaka.

Danas trgovina u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji čini 41% ukupnog broja pravnih subjekata, što potvrđuje njezinu važnost.

Kroz sve te godine, škola je ostala dosljedna svojim vrijednostima: pedagoškom optimizmu, entuzijazmu i njegovanju kvalitetnih međuljudskih odnosa.

Cilj joj je i dalje podizanje razine kvalitete života učenika, zaposlenika i roditelja, osiguravajući da buduće generacije trgovaca i komercijalista budu spremne za izazove modernog poslovanja.

*Ornela Malogorski, prof.
Stručna suradnica pedagoginja, izvrsna savjetnica
Rujan, 2025.*